

árakkal elérni kívánt célok, a felmerült költségek, a piaci verseny és a vásárlói kereslet. Ezeken túl még számos mérlegelési tényező van (a termékdifferenciálódás foka, az erőforrások nagysága a vállalat piaci pozíciója, a piacbővítési lehetőségek, az infláció nagysága stb.). A jellegzetes árstratégiákhoz az új termékek árazása, a rugalmas árazási stratégiák, a termékvonala árazás, a lízing és a bérlet, a piacépítést elősegítő árazás és az ár-minőség stratégiák tartoznak. Az értékesítő rendszer kapcsolatot teremt a termelő és a fogyasztó között, biztosítja a célpiacok elérhetőségét, hatással van az ár- és a termékpolitikára egyaránt. Stratégiai kérdései a megfelelő közvetítő rendszer kialakításából, menedzseléséből és jellegzetes, egyedi értékesítési csatornák megnyeréséből állnak. A piacbefolyásolás vagy marketingkommunikáció fő típusait, a kommunikációs mixet a reklám, az értékesítésösztönzés, a személyes eladás, a propaganda és a PR jelentik; ez utóbbi kettőt gyakran egy egységnek tekintik. A terméktényezők szorosan kapcsolódnak a fogyasztók megérzéseihez, a vásárlás és a fogyasztás körülményeihez, a termék használatából eredő magas kockázat esetén fontossá válik a személyes eladás a klasszikus reklámozással szemben.

A tervezést a stratégia megvalósítása követi; folyamatát és lépéseit ábrák szemléltetik a könyvben. Fontos a marketing struktúrájának a szerepe, mert meghatározza a marketingprogramok felelőseit, megalapozza a kommunikációt. Szó van itt a marketingstratégia megvalósításának emberi oldaláról, a humánmenedzsment elemeiről is (az alkalmazottak kiválasztása, képzése, javadalmazása, motiválása stb.). A marketingirányítás és ellenőrzés elemei az ezeket meg-

valósító szervezeti struktúra és maga az irányítási, ellenőrzési folyamat. Az irányítás és értékelés céljai: a célok mutatószámainak kijelölése, a teljesítmény mérése és értékelése. A pénzügyi ellenőrzés típusai sokfélék (adózás előtti nyereség, tökemegtérülés, eszközmegtérülés, likviditási ráta, a hitel és az eszközök aránya stb.).

Végül a könyv három esettanulmánya az átfogó, részletes gyakorlat megismerését teszi lehetővé. A szerző a piacszegmentáció megvalósítását egy kutatás eredményeinek példáján mutatja be, tekintettel hazánknak az Európai Unióhoz történő csatlakozására. Ezt a dunántúli Szőlőskert Fogadó piaci pozíciójának az elemzése követi a helykiválasztás, a fejlesztés, a környezetváltozások, az erősségek és gyengeségek, a lehetőségek és a veszélyek szempontjából. A harmadik esettanulmány a Dinoszaurusz Kozmetikai Kft. termékstruktúráját, termékfejlesztésének a folyamatát ismerjük meg.

Az angol nyelvű szöveg három esettanulmányát Luiz Moutinho állította össze.

Rubóczky István

Henry Gidel

PICASSO

Európa Kiadó, 2004

Vajon szükségszerű-e, hogy az alkotás szent szörnyeteggé tegye az igazán elkötelezett alkotókat? Úgy tűnik, nagyjában-egészében igen. Íme Picasso. Gidel ebben a művében a kezdetektől egészen a haláláig végigvezet Picasso élet- és művészi pályáján. A saját elbeszélése mellett hatalmas tényanyagot vonultat róla, benne számos kortársának, pályatársának, vele közeli kapcsolatban állt embereknek, ba-

rátoknak, feleségeinek, szeretőinek a róla szóló korabeli megnyilatkozásait, valamint utólagos beszámolóit, visszaemlékezéseit. Mindezek azt a benyomásunkat erősítik, hogy a Mester már a művészi ambíciói kibontakozásának egészen korai szakaszától kezdve töretlenül, valójában gátlások nélkül céltudatos volt, és mindvégig az is maradt: a művészetének mindenkit alárendelő szent szörnyeteg. Egy közeli barátja így emlékezett vissza a 15 év körüli ifjúra: „Picasso rendkívül erős személyiséggel volt megáldva. Sokkal előtte járt a többi (művész)növendéknek, jöllehet azok öt-hat évvel idősebbek voltak nála. Ügyessége, kezének fürgesége mindenkit elképesztett; roppant gyorsan felfogott mindent”. A műkritikus Félicien Fagot pedig, aki elsőként ismerte fel benne a lángelmét, tehetségének egyik legfontosabb jegyét emelte ki: „Picasso számos nagy művésztől kapott ihletet, indíttatást, de a tőlük jövő hatások épp csak megérintik őt, amint felfogja őket, már túl is lép rajtuk”. Gidel is hangsúlyozza: Picasso mindig a maga útját, kifejezésmódját kereste, sohasem utánozta a nagy elődöket, sohasem engedett igazán az ihletésüknek. Ha kölcsön is vett elődeitől egy témát vagy technikát, az alkotás során azt mindig a maga módján kezelte, a saját mondanivalója előadására.

Az itt kialakuló kép világos, egyértelmű. Picasso egészen fiatal korától tudta, hogy mit akar: művész lenni, bármi áron megvalósítani ebbéli célkitűzéseit, mindig azt mondani, és úgy mondani, amit és ahogy ő akarja, amire őt a belső meggyőződése hajtja, és pokolba minden akadállyal, konvencióval, ami az útjába áll. Indulásakor ugyan ambíciók kívül kevés dologban bővelkedett, ám akadályokban, főként anyagi természetűekben annál inkább. Tehát gátlás, sőt ha-

bozás nélkül használt ki családot, barátokat, ismerősöket, hogy haladjon az útján. És művészetében soha nem kötött kompromisszumokat, sőt ellenkezőleg... Gidel idézi a fiatal művésztől: mihelyt a közönségnek tetszeni kezdett az, amit csinált, neki máris elment a kedve tőle. Az elbeszélésből érezzük: szinte kényszeresen kereste az új lehetőségeket – új témákat, technikákat, kifejezőmódokat – hogy a mondani-valóját minél jobban ki tudja fejezni.

És pokolba mindazokkal, akiknek nem tetszenek a művei, legyenek a gyűjtők, a műkereskedők, vagy maga a nagyközönség.

Szent szörnyeteg. Pablo nem feltétlen ura annak, amit megfest vagy megrajzol – mondja Gidel. Hiába alakít ki magának egy elképzelést az elején, minden ellenállhatatlanul halad egy előre láthatatlan irányba. Csak azt tudja létrehozni, amit a festészet diktál neki. Láthatjuk, hogy hosszú életén át mindvégig olthatatlan éhség hajtotta művészetének megújítására, stílusának, eszköztárának megújítására. Őrületbe kergeti a művészettörténetészeket – mondja Gidel – hiszen majdnem lehetetlen a képek áradatában elválasztani egymástól a periódusokat, meghatározni a stílusokat és a témákat ennek az ördögi Picassonak a változatos és bőséges termésében. Innen már azt is értjük, hogy gyakorta miért nem értjük...

Egészen fiatal korától eltekintve, amikor még olykor tett engedményeket pusztán az életben maradásért, mindig azt festette, amit a belső meggyőződése diktált, és mindvégig mindennek elébe helyezte a saját mértéke szerinti – azaz kompromisszumok nélküli – sikert. Miután sikeres, keresett művész lett, ebben már könnyű dolga volt, hiszen láthatóan bármit megtehetett anélkül, hogy a rajongóit – és műveinek vásárlóit – elveszítette volna. Döbbenetes, de az életmódjaival is kísérletezett. Ennek a ha-

tártalan életerejű férfinak a számára soha semmi sem végleges. Nem melleleg, erősen jellemző ez a szerelmi életére is, aminek különös jelentőséget ad, hogy rendkívül erősen befolyásolta az alkotó teljesítményét. És azért, hogy maradéktalanul élhessen a számára az életével azonos művészetének, mindvégig gátátalanul kihasználta a barátokat, akik segítettek, sőt szolgáltak neki.

Picasso kétségkívül az egyik legkiemelkedőbb alakja, jelképe egy rendkívül színes, mozgalmas korszaknak, amelynek markáns jellemzőjeként elmondhatjuk, hogy itt fonódott a marketing is össze a művészettel. Gidel az ő útját kísérve igen érdekes tablót fest e korról, felvonultatva annak sok híres, gyakorta emblemikus szereplőjét is.

A könyv kényszerű gyengéje, hogy nem láthatjuk benne a műveket, amelyekről Gidel és szereplői beszélnek. A Vince Kiadó Picasso címmel éppen most jelentette meg magyarul a világhírű művészeti kiadó Tachen nagy, áttekintő albumát, amely a londoni The Times szavaival „hiteles kézikönyv, amely teljes mélységében és széleskörűen mutatja be a picassói életművet”.

O.P.

ÍZELÍTŐ A POLIHISZTOR ÉLETMŰVÉBŐL

LEONARDO DA VINCI
VÁLOGATOTT ÍRÁSAI

Typotex, 2005

231 o.

Bár tökéletesen igaz, lépünk túl azon, hogy Leonardo a csodálatos reneszánsz legsokoldalúbb zsenije volt, s hogy ez a kellemes kis kötet apró mozaikként tükrözi tudásának, s talán még inkább az érdeklődésé-

nek hatalmas és sokágú világát. Vegyük inkább észre, hogy ezek az írások több olvasat szerint is önismeretre és főként szerénységre tanítanak bennünket. Hajoljunk meg mindenek előtt Leonardónak a világ működését illető, szinte határtalannak tűnő érdeklődése, s ehhez kapcsolódó felfedező, elemző és rendszerező készsége és képessége előtt – s netán vessük ezt össze a magunk szellemi igényességével.

Óh ne nyugtassuk magunkat azzal, hogy neki könnyű volt, hiszen zseni. Ha nem is leonardói léptékben, de valószínűleg mindannyiunkban megvoltak a képességek arra, hogy messzire jussunk a megismerések útjain, csak nem igazán éltünk velük. Miért? Ki-ki számoljon el magával.

Kemény figyelmeztetéssel szolgál az is, hogy a mai tudásunkkal mennyi vaskos tárgyi tévedést fedezhetünk fel Leonardo amúgy igen magabiztosan előadott megállapításaiban, következtetéseiben. Az itt olvashatókból is úgy tűnik, hogy szinte mindent tudott, amit a korabeli tudományok állása szerint tudhatott. Mégis, mindez kevés volt ahhoz, hogy elkerülhesse az itt sorakozó tévedéseit, amelyek persze csak utóbb, a tudományok azóta elért óriási haladásának nyomán mutatkoznak meg. Vajon ma, amikor sokkal-sokkal fejlettebb tudományok művelt birtokosainak tartjuk magunkat, nem követünk el tévedéseket, amelyeket egy későbbi kor hasonlóképpen gyermeknek talál majd?

A kötet egyaránt izgalmas azzal, hogy hogyan látta, kutatta, magyarázta a világát a fél évezreddel előttünk járt szellemóriás, hogy mit ismert fel helyesen, s miben, hogyan tévedett. Nézzünk kicsit bele.

A kutatás módszertanáról: „Először is tapasztalatra tesztek szert (..) szándékom először a tapasztalatot felhozni, és csak azután megmutatni az okot, amely miatt az adott ta-